

Advokat Brynjar Mørkved

Harald Skjerve-Nielsen (H)
Håkon Skjerve-Nielsen
Per Hetty
Fritz Jonny Mo
Camilla Hagen
Gøsta Thommessen
Brynjar Mørkved

Kulturdepartementet

I KONTORFELLESKAP

Hunn og Oslo, 13. januar 2019

Deres ref:
17/3607-6

Vår ref:
240290.01

Høring - stadnamnlova ift kommunereformen

Viser til høringsbrev av 18.10.2018 og vedlagt høringsnotat – begge vedlagt e-post fra Kulturdepartementet (KUD) av s.d. Uttalelse herfra er rettidig, jf frist den 14.ds.

Viser dessuten til høringsbrev/-notat av 6.12.2017 fra KUD vedlagt e-post av s.d. og høringsuttalelse herfra vedlagt brev av 22.1.2018 - [file:///C:/Users/Brynjar/Downloads/180122-KUD-h%C3%B8ring-stadnamnlova%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Brynjar/Downloads/180122-KUD-h%C3%B8ring-stadnamnlova%20(3).pdf).

Høringen ble trukket tilbake av KUD og nå foreligger ny høring med nye forslag.

Vedlagt her er en felles høringsuttalelse fra Norsk navnevern og Aksjonsgruppa for korrekt bruk av stedsnavn i Overhalla. Norsk navnevern er en videreføring av Aksjonsgruppa for korrekt bruk av stedsnavn i Overhalla på nasjonalt plan. Aksjonsgruppa består og viderefører sitt arbeid. Jeg representerer begge.

Undertegnede er kontaktadresse for begge og det bes derfor at begge angis med opplysning om det. Vi deltar gjerne om KUD skulle være interessert i en dialog.

Det bes om at vedlagte uttalelse vurderes. På forhånd takk.

Brev med vedlegg sendes pr e-post samt legges inn på høringssvar på www.regjeringen.no <https://www.regjeringen.no/no/dokument/hoyringar/id1763/>.

Med hilsen

Brynjar Mørkved
Advokat

Vedlegg – høringsuttalelse

Høringsuttalelse fra Norsk navnevern og fra Aksjonsgruppa for korrekt bruk av stedsnavn i Overhalla

1. Innledning og kort sammendrag

Høringen er sendt fra Kulturdepartementet (KUD) med forslag til endringer i stadnamnlova. Det fremgår av høringsnotatet at bakgrunnen for saken er kommunereformen. Det tilsier at det underliggende problemet som regjeringa søker å løse eller endre på, er forhold knyttet til denne reformen. Hovedutfordringen har vært å få kommuner og fylkeskommuner til å slå seg sammen – og da helst frivillig.

I denne sammenheng har regjeringa benyttet både pedagogiske/informasjonsmessige, økonomiske og rettslige virkemidler. Høringen tyder på at regjeringa vurderer det slik at de virkemidlene som er blitt og vil bli blitt benyttet, ikke har vært og/eller vil være tilstrekkelige. For å bøte på noen av disse manglene søker regjeringa å tilby kommuner og fylkeskommuner økt myndighet mht stedsnavn ved forslag til endringer i stadnamnlova.

Sentrale spørsmål i denne sammenheng er om forslagene til endringer av stadnamnlova er adekvate tiltak og om de vil få noen virkning ved at flere kommuner/fylkeskommuner slår seg sammen frivillig. Det foreligger ingen redegjørelse om at det vil være eller antas å være tilfelle. Forutsatt at det også er slik, så er forslagene inadekvate for de problem som regjeringa søker løst. Vi er av den oppfatning at det forholder seg slik.

Konsekvensen av forslaget vil være at regjeringa legger opp til en endring av stadnamnlova som legger til rette for at kommuner/fylkeskommuner vil kunne fjerne nedarva stedsnavn som er våre eldste immaterielle kulturminner. Noen skriver seg tilbake til den tida helleristninger ble hogd i stein.

Vi ser det slik at regjeringa foreslår at nedarva stedsnavn bør ofres uten noen annen virkning enn rent symbolske. Sakens prinsipielle side er hvor lett det bør være å fjerne noen av våre eldste kulturminner. Bør det være slik at regjeringer bør kunne fjerne kulturminner for å oppnå egen kortsiktig politisk gevinst?

Hvis en svarer ja på dette spørsmålet, så legger en til rette for at også andre kulturminner fjernes uten at det foreligger noen saklig og reell grunn. Spørsmålet blir da hvilke kulturminner som vil være de neste som skal fjernes – helleristninger, bautasteiner, runeinnskrifter, gravhauger osv. Det vil neppe skje i stort omfang fordi kulturvandalismen vil være synlig. Det er enklere å fjerne immaterielle kulturminner som mange ikke ser verdien av. Regjeringa og KUD synes å tilhøre disse. Det forhindrer ikke at regjeringa og KUD ser en politisk kortsiktig gevinst i å foreslå at kommuner skal kunne fjerne sine eldste lokale immaterielle kulturminner. Hvis så skjer, forsvinner betydelige nasjonale verdier.

Vi ser det slik at dette er politikk på sitt verste og at alle gode krefter bør samles i massiv protest. I tillegg bør regjeringa ved KUD tenke seg om og se nøye på mulige negative konsekvenser av

forslagene. KUD bør også vurdere hva departementet vil være med på. Det samme bør kulturminister Trine Skei Grande gjøre for egen del.

Ved forrige høring av 6.12.2017 møtte KUD massiv protest bl.a. fra fagmiljøet, Kartverket, Språkrådet osv. Heller ikke ansvarlige myndigheter for kulturminneloven, dvs Riksantikvaren og Klima- og miljødepartementet (KLD), støttet forslaget – her gjengis uttalelse fra Riksantikvaren med tilslutning fra KLD (uthevet her):

*Vi har også vanskelig for å se at det foreligger viktige offentlige eller private behov som skulle tilsi at den lovfestede beskyttelsen av stedsnavn lempes. **Et gammelt, historisk stedsnavn vil ikke være til hinder for verken næringsutvikling, boligbygging eller annet. Ved den kommende sammenslåingen av kommuner i regi av kommunereformen, bør eksisterende historiske stedsnavn videreføres.***

De fleste høringsinstansene var enige i det. Uttalelsen viser at Riksantikvaren og KLD har forståelse for kulturminneverdien til nedarva stedsnavn. Bl.a. pga at det ikke synes å være tilfelle for KUD, så bør det vurderes å overføre lovansvaret fra KUD til KLD.

Det bør samtidig vurderes å slå sammen de to kulturminnelovene dvs kulturminneloven og stadnamnlova. I den sammenheng bør det vurderes endringer for å skape bedre balanse i vernet av materielle og varige immaterielle kulturminner – i denne sammenheng nedarva stedsnavn. Viser til vår høringsuttalelse vedlagt brev herfra av 22.1.2018 hvor vernet av materielle kulturminner ble gjennomgått. Slike kulturminner er har sterkt vern hjemlet både i kulturminneloven og i straffeloven. I vår uttalelse ble det også foreslått å innta vern av alle nedarva stedsnavn i grunnloven herunder norske, kvenske og skogfinske slik tilfellet nå kun er for samiske, jf grunnloven § 108. Det gir ingen mening at kun samiske har grunnlovsvern. Alternativt bør samiske stedsnavn tas ut av grunnloven. En bør samtidig vurdere om det også er materielle kulturminner som bør underlegges vern i grunnloven.

Det bør også vurderes om forslagene vil være i strid med internasjonale traktater. Vi ser ikke bort fra at forslagene vil gå under radaren pga dramatisk kulturvandalisme i flere land. Det gjør ikke saken bedre og det bør vurderes om internasjonale avtaler gir tilstrekkelig vern av nedarva stedsnavn samt hvilke endringer/tiltak som bør iverksettes. I praksis vil det si at Norge tar initiativ i aktuelle fora.

2. Feil navn på loven og brudd på mållova - klage

KUD innleder høringsnotatet med følgende (u.h.):

*Kulturdepartementet legger med dette fram forslag til endringer i lov 18. mai 1990 nr. 11 om stadnamn (heretter **stedsnavnloven**).*

Loven har et vedtatt navn med en offisiell kortform og det komplette navnet er (u.h.):

*Lov av 18. mai 1990 nr 11 om stadnamn (**stadnamnlova**).*

Stortingets lovvedtak skal respekteres og følges av alle. Verken regjeringa, departementer, domstoler eller andre har myndighet til å avvike fra lovvedtak. Det er derfor den vedtatte kortforma

som skal benyttes. Det innebærer at KUD opererer med feil kortform og det er et brudd på lovvedtaket.

I tillegg synes KUD å ikke etterleve lov av 11.4.1980 nr 5 om målbruk i offentlig teneste (mållova) eller i det minste formålet med mållova. Det siktes her til at stadnamnlova er skrevet på nynorsk og har en kortform på nynorsk. I strid med det benytter KUD seg av en kortform omskrevet til bokmål.

Mållova § 9 (u.h.) lyder:

*Om nokon meiner at eit statsorgan ikkje følgjer lov eller føresegner om målbruk i saker som vedkjem dei sjølve, kan dei **klage** på dette til overordna organ. Språkorganisasjonar kan klage til overordna organ dersom dei meiner at statsorgan bryt lov eller føresegner om målbruk.*

For slike klagesaker gjeld reglane i forvaltningslova kap. VI så langt dei høver.

KUD bør derfor sende ut ny høring med korrekt navngiving av loven. Forutsatt at det ikke skjer, påklages herved bruk av feil lovnavn til Kongen.

3. Mål/formål – økt kommunal myndighet på bekostning av nedarva stedsnavn – pkt 1

Formålet med høringa er angitt i pkt 1 2.avsnitt (u.h.):

Målet med lovrevisjonen er å gi kommunene større frihet i stedsnavnavgjørelser, både valg av stedsnavn og vedtak om skrivemåten av dem. Videre er målet å følge opp de delene i NOU 2016:18 Hjertespråket, Forslag til lovverk, tiltak og ordninger for samiske språk, som omhandler vern og bruk av samiske stedsnavn. Kulturdepartementet vil her sende to alternative forslag på høring.

I klartekst betyr første setning at regjeringa foreslår å åpne opp for å fjerne nedarva stedsnavn. Dette gjelder alle stedsnavn dvs norske, samiske, kvenske og skogfinske. Henvisningen til NOU 2016: 18 synes derfor å være misvisende. Også vernet av samiske navn vil bli svekket ved forslaget om økt kommunal myndighet pga at samiske og kvenske navn ikke er unntatt slik som i forrige høringsrunde. Det er grunn til å reise spørsmål om dette er i samsvar med grunnloven § 108 hvor vern av samisk kultur og språk er nedfelt.

Sitatet bør ses i sammenheng med stadnamnlovas formål som er angitt i § 1 1. og 2.ledd (u.h.):

*Formålet med denne lova er å **ta vare på stadnamn som språklege kulturminne**, gi dei ei skriftform som er praktisk, og som ikkje skyggjer for meiningssinnhaldet i namnet, og medverke til kjennskap til og aktiv bruk av namna.*

*Lova skal sikre omsynet til **samiske og kvenske stadnamn** i samsvar med nasjonalt lovverk og **internasjonale avtalar** og konvensjonar.*

Regjeringas ønske om økt kommunal myndighet uten at det er begrunnet i lovens formål eller vurdert i forhold til lovens regler, vil åpne opp for en svekkelse av loven og dens formål. Vi tviler på at det vil være i samsvar med lovgivers dvs Stortingets intensjon med loven.

En slik tilnærming ville normalt forutsatt at det fulgte med en tilstandsbeskrivelse og begrunnelse hvor det dokumenteres at lovens formål er godt ivaretatt og vil bli godt ivaretatt ved foreslåtte

endringer. Noen slik dokumentasjon og konsekvensanalyse er ikke presentert. Det tilsier at forslagene til endringer må antas å gå på bekostning av lovens formål m.v. Det er kun en kort beskrivelse av noen administrative konsekvenser og ingen vurdering av forslagenes reelle konsekvenser slik den regjeringsfaste Utredningsinstruksen bestemmer. Det synes derfor også å foreligge brudd på denne instruksen.

Det er heller ikke redegjort for at endringene vil ivareta internasjonale avtaler og konvensjoner for norske stedsnavn. Brudd på slike avtaler er derfor også en mulig følge av forslagene herunder også ift samiske navn.

4. Krav til utredninger – Utredningsinstruksen

Den regjeringsfaste Utredningsinstruksen innehar utredningskrav som er nedfelt i instruksen kapittel 2:

2-1 Minimumskravene til utredning

En utredning skal besvare følgende spørsmål:

- 1. Hva er problemet, og hva vil vi oppnå?*
- 2. Hvilke tiltak er relevante?*
- 3. Hvilke prinsipielle spørsmål reiser tiltakene?*
- 4. Hva er de positive og negative virkningene av tiltakene, hvor varige er de, og hvem blir berørt?*
- 5. Hvilket tiltak anbefales, og hvorfor?*
- 6. Hva er forutsetningene for en vellykket gjennomføring?*

Utredningen skal omfatte virkninger for enkeltpersoner, privat og offentlig næringsvirksomhet, statlig, fylkeskommunal og kommunal forvaltning og andre berørte.

2-2 Omfang og grundighet

Utredningen skal være så omfattende og grundig som nødvendig. Denne vurderingen baseres på om tiltaket reiser viktige prinsipielle spørsmål, hvor vesentlige tiltakets virkninger forventes å bli og den tiden som står til rådighet.

Dersom tiltaket berører prinsipielle spørsmål, skal utredningen drøfte disse på en balansert, systematisk og helhetlig måte.

Når det skal utredes tiltak som man forventer gir vesentlige nytte- eller kostnadsvirkninger, herunder vesentlige budsjettmessige virkninger for staten, skal det gjennomføres en analyse

i samsvar med gjeldende rundskriv for samfunnsøkonomiske analyser. I slike analyser skal det være et nullalternativ.

Utredning av EU-regelverk som er under arbeid i EU, og som skal innlemmes i EØS-avtalen eller Schengen-avtalen og gjennomføres i norsk rett, skal tilpasses de prosedyrer, frister og krav som følger av EØS- og Schengen-samarbeidet, jf. kapittel 5.

Det bemerkes at spørsmålene er basert på *Sjekklista Skal – skal ikke - for nye reguleringer - <https://dfo.no/filer/Fagomr%C3%A5der/Utredninger/Skal-Skal-Ikke.pdf>*. Sjekklista inneholder en nærmere gjennomgang av spørsmålene. Sjekklista var bl.a. basert på tilsvarende sjekkliste fra OECD – utarbeidet av en ekspertgruppe.

Det finnes dessuten flere dokumenter med råd om konsekvensanalyser. Viser her til Regelverks-håndbok utgitt i 2002 av daværende Statskonsult (nå - Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi)) – ny utgave fra 2007.

5. Utredningsinstruksen - *Hva er problemet, og hva vil vi oppnå?* - kommunereformen

Målet er angitt, jf pkt 1 2.avsn. – se foran, men ikke hva som er problemet. Instruksen følges derfor ikke.

For å avklare hva regjeringa anser som problemet, må en se på hva som er bakgrunnen for høringen. KUD skriver i pkt 2.1 at bakgrunnen bl.a. er navnesaka i Overhalla dvs Overhalla-saka. KUD skriver at høringen også har sin bakgrunn fra Meld.St. 14 (2014-2015) Kommunereformen, jf Innst.S 333 (2014-2015). Denne reformen omtales gjerne også som kommune -/fylkeskommune-sammenslåingsprosjektet – benevnt kommunereformen. Navnet er misvisende pga at saken hovedsakelig handler om kommune- og fylkeskommunestruktur.

Hva vil regjeringa oppnå? – Det er som foran nevnt, at kommuner og fylkeskommuner slår seg sammen.

6. Sammenheng mellom kommunereformen og stadnamnlova?

Det er ingen saklig sammenheng mellom stadnamnlova og kommunereformen. Dette er to vidt adskilte saker uten annen umiddelbar sammenheng enn at begge omhandler kommuner. En avklaring av hva som er det underliggende problemet, fordrer en avklaring av hva som er sammenhengen mellom disse to sakene. Etter vårt syn har ikke KUD gjort det og derfor ikke svart på instruksens første spørsmål. Forklaringen er at de ikke vil evne å gi en troverdig forklaring.

7. Sammenheng mellom kommunereformen og Overhalla-saka?

Først en innledende merknad - på spørsmål herfra har KUD opplyst at det heller ikke i denne omgang har vært engasjert eksterne i forbindelse med utarbeidelsen av høringsnotatet eller grunnlaget for det. Det tilsier at også denne høringen synes å være rent politisk motivert uten ekstern faglig balansering. Notatet bærer preg av det bl.a. ved at første spørsmål ikke er besvart.

Regjeringas ønske med kommunereformen var å få kommuner og fylkeskommuner til å slå seg sammen med tilhørende sammenslåing av statlig administrasjon av fylker herunder fylkesmannsembeter. Det er åpenbart at regjeringa i denne forbindelse hadde behov for å tilby kommunene ett eller annet. Det ser ut til at Overhalla-saka passet regjeringa perfekt. I den saka hadde kommunen vedtatt å fjerne navna på begge kirkestedene og derved de to sentrale stedsnavna i kommunen. Kommunens problem var at de kommunale vedtakene ble opphevet av Klagenemnda for stedsnavnsaker. De ønsket derfor økt myndighet for å kunne ta en omkamp ved nye vedtak.

Kommunene ønsker normalt penger, men økte bevilgninger til kommunene forutsetter omprioriteringer med de politiske belastninger og konsekvenser det gjerne har. Ofring av stedsnavn koster derimot ikke noe og vises ikke på noe budsjett.

Det faktum at stedsnavna er kulturminner og derfor bør vernes slik tilfellet er for andre kulturminner, synes ikke å bekymre regjeringa og/eller KUD. Det faktum at stedsnavna også er gitt vern i stadnamnlova synes heller ikke å være vektlagt. Det sier det meste om regjeringas holdning til vern av våre felles kulturminner – i dette tilfellet våre eldste immaterielle kulturminner. Saken lå derfor godt til rette.

Tilfeldigvis hadde daværende stortingrepresentant Trine Skei Grande (V) engasjert seg ved å stille spørsmål til daværende kulturminister om saken. Det bidro nok til at daværende kommunalminister Jan Tore Sanner (H) og regjeringa ble oppmerksom på at Overhalla-saka kunne komme til nytte ifm kommunereformen. Skei Grande var derfor sentral ved å bringe Overhalla-saka inn i diskusjonen om kommunereformen.

Overhalla er heimkommunen til Skei Grande og det forklarer nok hvorfor hun engasjerte seg ved å stille spørsmål til regjeringa. Tilfeldigvis ble hun i ettertid kulturminister med ansvar for å forvalte stadnamnlova. Overhalla-saka er ei slik sak. Det passet nok bra.

Skei Grande støttet kommunens vedtak begrunnet i frykt for at kommunenavnet Overhalla skulle bli borte, jf oppslag i Namdalsavisa. Synspunktet hadde kun relevans for Ranemsletta. Etter vårt syn var det et noe merkverdig synspunkt. Men det er faktisk slik at noen kommune-/fylkesnavn går tapt som følge av sammenslåinger. Det er selvsagt mulig å operere med dobbeltnavn, men det er begrenset hvor mange navn en kommune eller et fylke kan og bør ha.

Hunn var og er ikke kommunesenter og Skei Grandes synspunkt er derfor ikke relevant for fjerningen av dette navnet som ble erstattet av bygdas navn Skage. Her var det ikke noen annen grunn enn at stedet hadde vært feilskiltet med bygdas navn siden ca 1970. Men også Ranemsletta var feilskiltet med kommunens navn fra 90-tallet. Feilskiltingene medførte at enkelte uten kunnskap om hva som var korrekte navn begynte å si *på Skage* og *på Overhalla*. Begge deler var feil. Kommunen har mao latt seg lede av folk uten kunnskap om området historie. Kommunen har heller aldri vist vilje til å ta til seg korrekt kunnskap. Det viktige for ordfører Tyldum har heile tida vært at kommunen må få bestemme sjøl. Dette ble støttet aktivt av AP-lederen som er innflytter. Vår oppfatning er at feilskilting ikke bør være bestemmende for hvilke navn som skal anses som de rette.

Skei Grande ga her uttrykk for et høyst merkverdig prinsipp ved å ta til orde for at alle kommunenavn skal beholdes ved å la dem erstatte kommunesenterets navn. Det er nok gode grunner for at ingen andre har gitt uttrykk for tilsvarende. Egentlig argumenterte hun her mot kommunereformen. Det er interessant.

Skei Grande har ikke gjentatt synspunktet og det tilsier nok at det ikke var ment som et allment prinsipp, men kun en løsning for Overhalla. Forklaringen på det antas å være at hun var på heimebane og på stemmesanking. I slike sammenhenger sier politikere mye rart. Det forhindrer ikke at vi andre bør ta også slike utsagn på alvor. Skei Grande ga her samtidig uttrykk for at hun ikke verdsetter våre stedsnavn som kulturminner, jf stadnamnlova § 1. Det bør vi alle merke oss. Det tilsier at vi også av disse grunner bør ha begrenset tillit til statsråden og de forslag KUD sender ut herunder de to høringene. Vi har mao en kulturstatsråd vi ikke kan stole på arbeider for vern av våre nedarva stedsnavn dvs våre eldste immaterielle kulturminner.

For ordens skyld bemerkes det at oppslaget i Namdalsavisa kan leses som en støtte til at ny sammenslått kommune burde få navnet Overhalla. Det er ikke en håpløs tanke pga at Namsos kommune ble utskilt fra Overhalla. Det er for Skei Grande dessverre slik at det ikke er noen holdepunkter for en slik fortolkning. Snarere tvert om. Skei Grande har heller ikke gitt uttrykk for at det var det hun mente og hun har hatt rikelig anledning til å korrigere hvis hun ble misforstått. Vi velger derfor å se bort fra denne fortolkningen.

Forslaget viser også at det ikke var særlig smart å innta kommunenavn i stadnamnlova ved lovendring i 2015.

Kulturminister Skei Grande synes å ha et oppdrag fra regjeringa om å gi kommuner rett til å fjerne nedarva stedsnavn og velge nye etter eget ønske. Forrige høring gikk svært langt i denne retning og møtte massiv motstand. Foreliggende høring er moderert, men med samme retning. Det bør presiseres at Venstre gikk inn i regjeringa den 15.1.2018 og at forrige høring ble sendt ut av daværende kulturminister Linda Hofstad Helleland (H). Det innebærer at Skei Grande ikke har ansvar for de svært vidtrekkende forslagene i forrige høring. Derimot har hun ansvar for foreliggende høring. Begge kan og bør kritiseres for ikke å ivareta hensynet til stedsnavn som kulturminner og etter vårt syn ikke opptre som kulturministre.

Det er ingen tvil om at regjeringas problem var å få kommuner til å slå seg sammen. Problemet har ingen tilknytning til stadnamnlova, jf foran nevnte høringsuttalelse fra KLD og Riksantikvaren. Denne koblingen var det daværende kommunalminister Jan Tore Sanner som sto bak og/eller markedsførte. For Sanner og Høyre lå det mye prestisje i kommunereformen. Etter at Sanner forlot Kommunaldepartementet, er det mindre prestisje knyttet til reformen og koblingen til stadnamnlova kan derfor fort bli et problem for regjeringa og Skei Grande. Det faktum at forrige høring ble trukket tilbake kan oppfattes som et første tegn på det. Vi er tilbøyelige til å tro at Skei Grande har begrenset entusiasme for å ofre nedarva stedsnavn for ei sak som ble frontet av Høyre. Det er sjelden en god sak for en kulturminister å ivre for fjerning av sentrale deler av vår kultur. Høringa tyder imidlertid på at det fortsatt er et stykke fram til at ballen legges død.

Spørsmålet er fortsatt om forslaget om å redusere vernet av stedsnavn vil bidra til å løse problemet dvs å få flere kommuner til å slå seg sammen. Noen slik redegjørelse eller sannsynliggjøring foreligger ikke.

Det er heller ingen grunn til å tro at forslaget vil få slik effekt. Antakelig er det ingen som tror det. Bemerk at Overhalla kommune ikke vil slå seg sammen med Namsos slik de forhandlet om. Dette er den eneste kommunen hvor ordføreren har vært opptatt av at kommuner må få rett til å fjerne de stedsnavna de vil under henvisning til kommunal sjølråderett. Når regjeringa tilbyr nettopp dette, så er det ikke tilstrekkelig for ordfører Per Olav Tyldum (SP) og kommunen. Det bør alle merke seg.

Det er ikke vanskelig å forstå at kommuner taler om *sjølråderett* o.l. for kommuner. Mer problematisk blir det når regjeringa ved KUD gjør det samme. Hva betyr *kommunal sjølråderett*? Kommuner er opprettet av og tildelt myndighet av staten og staten kan endre rammene for kommunene herunder fjerne dem. Kommunene har ikke grunnlovsvern. Ordet *sjølråderett* er derfor kun et argument for utvidet kommunal myndighet og intet annet. Ordet var sentralt i kampen mot norsk medlemskap i EEC/EF/EU. Det er derfor et utpreget politisk uttrykk og ikke et rettslig. Ordet gir derfor ingen mening i en rettslig argumentasjon slik Overhalla kommune har forsøkt seg på. KUD bør ta konsekvensen av det og droppe slik misvisende ordbruk herunder ordene *selvstyre* og *selvbestemmelse*, jf s. 5. Det handler kun om hva kommuner bør få myndighet til å bestemme. Problemstillingen er i denne saken om kommuner bør tildeles myndighet til å fjerne nedarva stedsnavn.

Gjeldende rett er klar ved at Klagenemnda for stedsnavnsaker fastslo og vedtok at Overhalla kommune ikke hadde myndighet til å fjerne de to stedsnavna Hunn og Ranemsletta. Nemndas vedtak er støttet bl.a. av Sivilombudsmannen og KUD skrev til kommunen at nemndas vedtak er endelig. Kommunen stevnet ikke saken dvs staten inn for domstolene og det gjorde de nok klokt i.

Hva gjenstår når ev. endring av stadnamnlova ikke vil få noen effekt for reformen? Jo at regjeringa demonstrerer vilje til å komme kommunene i møte. Det vil derfor være en ren symbolsk handling ift kommunereformen. Derimot vil en lovendring med økt myndighet for kommunene, kunne få katastrofale negative virkninger for nedarva stedsnavn. Det er derfor ikke slik at KUDs forslag vil være uten virkninger.

Og kommunene? De tar sikkert imot slik myndighet begrunnet med at dess mer myndighet til kommunene dess bedre. Det er derfor grunn til å tro at mange kommuner vil takke ja til tilbudet. I ettertid vil det nok følge krav om større overføringer begrunnet i flere arbeidsoppgaver og ansvar. For enkelte kommuner kan det bli mye å gjøre med å rasere egen historie. Også slik virksomhet må finansieres. Og det «var» staten som åpnet opp for slik virksomhet osv.

Regjeringa forsto ved forrige høring at de måtte unnta samiske og kvenske stedsnavn for å unngå kritikk fra andre land og internasjonale organisasjoner herunder FN. De norske navna kunne derimot ofres. Etter massiv motstand i forrige runde har KUD nå moderert forslaget for norske navn.

Samtidig har KUD unnlatt å unnta samiske og kvenske slik tilfellet var i forrige runde. Det innebærer at alle navn uavhengig av språk likestilles. Det er i og for seg bra. Men konsekvensen vil være at i den grad kommuner gis myndighet til å fjerne stedsnavn så vil det også omfatte samiske og kvenske. Denne konsekvensen synes ikke vurdert. Vi vil bli forundret om det vil gå upåaktet hen.

Hva vil bli resultatet? Regjeringa får demonstrert vilje til å komme kommunene i møte, kommunene får litt mer myndighet med myndighet med rett til å fjerne nedarva stedsnavn uten hensyn til språk, ingen flere kommuner slår seg sammen og noen nedarva stedsnavn vil antakelig bli fjernet og gå tapt og vi mister noen av våre eldste kulturminner herunder samiske navn og samisk språk svekkes atter en gang i strid med nevnte NOU om hjertespråk og antakelig også internasjonale avtaler og kanskje også grunnloven § 108. Det kan bli interessant.

Er det det regjeringa ønsker å oppnå? Neppe, men det har KUD kanskje ikke tenkt på og vurdert eller bare klokkelig unnlatt å redegjøre for.

8. Hva ofres? - våre eldste immaterielle kulturminner – hvorfor?

Eneste sannsynlige reelle effekt vil være at stedsnavn ofres. Kulturminister Skei Grandes rolle er mao å legge til rette for fjerning av våre eldste immaterielle kulturminner av hensyn til partiet Høyres prestisje og kanskje også egen ved tidligere involvering i navnesaka i Overhalla. Noen av stedsnavna er svært gamle og kanskje fra den tida da helleristninger ble utformet og hogd i stein. Det gir grunn til å reise spørsmål om hva som ville skjedd om en kulturminister foreslo å gi kommuner myndighet til å fjerne våre helleristninger og gravhauger. Forslaget er på linje med det.

Hva bør en si om en regjering som villig ofrer våre eldste immaterielle kulturminner for kortsiktig politisk gevinst? Og hva bør en si om en kulturkulturminister som påtar seg en slik rolle, oppdrag og ansvar? En nærliggende beskrivelse er kulturvandalisme. Etertida vil vise hvor alvorlig det blir. Både regjering og kulturministeren fortjener å bli husket for sitt bidrag.

Eneste forskjell fra forrige høring er at de verste forslagene er erstattet med tiltak som er moderert og noe kamouflerte. Retningen er imidlertid den samme.

Når viktige kulturminner ødelegges, så omtales det normalt som kulturvandalisme. Spørsmålet er om regjeringen og Skei Grande er beredt til å ta ansvar for det. Vi kan ikke forstå annet enn at de vet hva de gjør. Vi forsøker å bidra med slik klargjøring både her og i forrige høringsuttalelse. Flere andre gjorde det samme herunder KLD og Riksantikvaren.

Vi ser for oss en mulig skremmende framtid hvor partier overbyr hverandre og lover fjerning av våre felles nasjonale kulturminner. Tanken går til Kambodsja, Afghanistan, Syria m.fl. Saken peker dessverre i den retningen.

9. Nærmere om bakgrunn – Overhalla saka – pkt 2

Det fremgår av høringsnotatet punkt 2 at bakgrunn for høringen er Overhalla-saka. Det er nok den direkte bakgrunnen, men ikke den underliggende som er kommunereformen, se foran.

Pga at Overhalla-saka er nevnt så omtales denne. I denne saka tok Klagenemnda for stedsnavnsaker klage på vedtak fra Overhalla kommune til følge og vedtok at korrekte navn på de to kirkestedene i kommunen er Hunn og Ranemsletta. Kommunens vedtak om å fjerne disse navna og erstatte dem med hhv bygdas og kommunens navn ble satt til side og kjent ugyldige. Etter Samferdselsdepartementets vedtak ble begge steder omskiltet i samsvar med nemndas vedtak den 6.2.2018 dvs med navna Hunn og Ranemsletta. Vegskilta med navna Skage og Overhalla ble samtidig fjernet.

Foreliggende høring må derfor ses på bakgrunn av klagesaken samt forrige høring hvor det også var vist til Overhalla-saka hvor kommunen forsøkte å fjerne to av de eldste immaterielle kulturminner i sitt område. Både den forrige og foreliggende høring kan ses som en støtte til Overhalla kommune som fattet ugyldig vedtak og som konsekvent har nektet å respektere nemndas vedtak i saken, jf flere oppslag i Namdalsavisa. Sivilombudsmannen (SOM) skriver etter klage herfra i brev av 4.5.2017 - ref 2016/3406 - følgende:

For kommunen innebærer nemndas vedtak først og fremst en plikt til å benytte stedsnavnene Ranemsletta og Hunn i skriftlig kommunikasjon.

Kommunen har heller ikke respektert denne uttalelsen, jf flere uttalelser fra ordfører Per Olav Tyldum (SP) i avisintervju. Det tyder på at kommunen fortsetter med sine brudd på gyldige statlige vedtak og derved lovbrudd. Dette har skjedd og synes fortsatt å skje med regjeringas støtte. Regjeringa bidrar på denne måten bevisst og aktivt med å undergrave gyldige statlige vedtak og forvaltningsorganet Klagenemnda for stedsnavnsaker og derved vår forfatning og rettssystem. Det er mildt sagt alvorlig.

Det er derfor ikke merkelig at ordfører Tyldum gjentatte ganger har gjort det klart at kommunen vil fatte nytt vedtak om loven vil åpne for det. Høringen handler også om dette. Vi er ikke kjent med at han trukket det tilbake og vi går derfor ut fra at det fortsatt er hans plan. Forutsatt at det skjer, så vil to av de sentrale stedsnavna i kommunen fjernes. I tillegg fjernes ett av de eldste stedsnavna i Namdalen og i landet ellers. Det siktes til navnet Hunn som i tillegg til å være ett av våre eldste tettstedsnavn, også kan være det eldste stedsnavnet vi har knyttet til jakt og fangst og derfor vitner om hva som var den opprinnelige næringa i området og i landet ellers. Namdalen er fortsatt et sentralt område for jakt og fiske bl.a. ved laksefiske i Namsen og andre elver. Bør navn som vitner om det, fjernes? Det krever betydelig kunnskapsmangel og/eller kynisme for å mene det.

Eneste grunn ordfører Tyldum har gitt for kommunens vedtak og handlemåte i ettertid er at kommunen bør bestemme. Kommunens handlemåte og begrunnelse og etterfølgende utsagn fra ordføreren er ikke egnet til å overbevise noen som er opptatt av at vi bør ta vare på våre eldste kulturminner. Regjeringa og KUD ved Skei Grande synes ikke å tilhøre denne kretsen.

10. Feilaktig redegjørelse om kommunenes myndighet etter gjeldende rett – pkt 2

Det er videre spesielt at KUD allerede under redegjørelse for bakgrunnen for høringen synes å gi uttrykk for feilaktig eller i beste fall misvisende rettslige synspunkter. Det siktes her særlig til siste avsn s.5 (u.h.):

*I høringsnotatet viste Kulturdepartementet til at kommunene i dag har stor grad av **selvbestemmelse** i avgjørelser om stedsnavn. Kommunene har som **hovedregel den endelige kompetansen til å velge stedsnavn** i sitt område. Dette følger av den **negativt avgrensede kompetansen** til kommunene. Kompetansen er likevel begrenset av **stedsnavnlovens § 3 Namnevern**. Disse begrensningene er satt av hensyn til bevaring av nedarvede og tradisjonsrike stedsnavn. Departementets endringsforslag i desember 2017 innebar at én av disse begrensningene skulle fjernes, men bare når det gjaldt norske stedsnavn. Slik ville kommunene stå friere til å bytte ut et nedarvet stedsnavn med et nytt navn eller med et annet navn som ikke har tradisjon på det samme navneobjektet.*

Det er korrekt at kommunal myndighet på ikke lovfastsatte områder er såkalt *negativt avgrenset*. Det innebærer imidlertid ikke at

Kommunene ... som hovedregel (har) den endelige kompetansen til å velge stedsnavn i sitt område.

Det korrekte er at kommuner i likhet med alle andre kan velge navn på egne anlegg m.v. Det følger av eiers råderett.

Kommuners negativt avgrensede myndighet gir dessuten kommuner rett til å fastsette navn på steder i tråd med det kommuner tradisjonelt har fattet vedtak om. Det omfatter ikke stedsnavn i sin

alminnelighet med unntak for adressering etter matrikkellova. Foreliggende sak handler ikke om matrikkellova og beskrivelsen er bl.a. derfor feilaktig.

KUD skriver at kommunene normalt har endelig kompetanse til å *velge* stedsnavn i sitt område. Dette kan enten bety at kommunene kan velge navn når *nye navn* trengs eller at kommunene også kan *fjerne eksisterende stedsnavn* herunder nedarva stedsnavn pga at KUD ikke angir noen begrensning.

Kommuner har normalt ikke fattet vedtak om fjerning av stedsnavn. Hvis det hadde vært tilfelle, så hadde det helt sikkert vært et tema langt tidligere herunder i NOU-en som ligger til grunn for stadnamnlova dvs NOU 1983: 6 Stadnamn. Her var ikke navnevalg nevnt overhodet. Utredningen handlet kun om valg av skrivemåte.

Etter hva vi kjenner til, finnes det kun ett annet tilfelle hvor en kommune vedtok å fjerne et navn for et tettsted. Surnadal kommune vedtok i år 2000 å fjerne navnet Skei på kommunesenteret og erstatte det med kommunens eget navn.

Det faktum at det kun er fattet ett slikt vedtak før Overhalla-saka, tilsier at begge saker representerer unntak og derfor ikke er i samsvar med praksis ellers. Det tilsier at vedtakene avviker fra det vanlige og at det ikke foreligger noen praksis som tilsier at kommunene har og har hatt slik myndighet. Vi kan derfor slå fast at vedtakene begge steder var ugyldige. Det faktum at vedtaket i Surnadal ikke ble påklaget, innebærer ikke at det derved var/er gyldig. Nemndas vedtak i Overhalla-saka mht Ranemsletta viser klart at Surnadal-vedtaket også var ugyldig. Navnesak bør derfor reises pga at klagefrist for lengst er ute.

Vi kan derfor slå fast at kommuner ikke har myndighet til å *fjerne* stedsnavn og enda mindre nedarva stedsnavn. Det følger også av § 3 i stadnamnlova. § 3 er her et tillegg, men med tilsvarende rettslig innhold som forutgående rettstilstand. Bestemmelsen ble innført ved lovendring i 2005 etter at noen benyttet stedsnavnet Portør på et kommersielt anlegg på et annet sted. Det er ikke åpenbart at stadnamnlova kunne hjemle slikt forbud pga at det nye Portør-navnet ble satt på et anlegg/-virksomhet/foretak og ikke et sted. Rett lov her ville nok vært daværende markedsføringslov av 1972. Det er også godt mulig at § 3 ikke var et nødvendig tiltak ellers.

Det faktum at § 3 var et tillegg til daværende rettstilstand innebærer at en endring av § 3 vil ha begrenset - om noen effekt. Det er i seg selv ikke noe argument for endring. Enhver endring bør begrunnes godt fordi det kan sette stedsnavn qua kulturminne i fare slik tilfellet var i nevnte sak fra Overhalla. Her vedtok kommunen å fjerne navna på de to kirkestedene i kommunen og derved de mest sentrale stedsnavna i kommunen.

Det spørsmålet som gjenstår er hvilken adgang kommuner har til å vedta *nye* navn på steder uten navn. Foran er det nevnt at kommuner i likhet med andre kan vedta navn på egne anlegg innen visse rammer herunder § 3. I tillegg skal kommuner gjennomføre adressering og navngiving i samsvar med matrikkellova. Matrikkellova er ikke tema her, men navngiving ifm adressering må også følge stadnamnlova herunder § 3.

Der hvor navn på fjell, elv, innsjø/vatn m.v. har gått tapt så kan hensynet til bl.a. kartinformasjon tilsi at det bør fastsettes/vedtas et nytt navn. Det viktige i slike tilfelle er at det nye navnet harmonerer med andre navn i området. Denne vurderingen bør primært foretas av navnekonsulenter og av Kartverket. Hvem som fatter vedtaket er av mindre interesse. Også her bør det redegjøres for

om det finnes noen praksis for at det er blitt fattet slike vedtak i noe omfang og av hvilke organer. Heller ikke det svarer KUD på. Også av dene grunn er notatet mangelfullt.

11. Stedsnavn og kommunesammenslåinger - pkt 2.2 - forslag

Siste avsnitt under punkt 2.2. på s. 7 (u.h.) lyder:

*Det må understrekes at stedsnavnloven på tross av det som er nevnt ovenfor, ikke i seg selv skal være til **hinder for samfunnsutvikling** og endringer i **administrative inndelinger**, for eksempel ved **kommunesammenslåinger**. Når administrative ordninger endres, må nødvendigvis bruken av stedsnavn endres noe.*

Problemstillingen er forfeilet. Nedarva stedsnavn er ikke til hinder for samfunnsutviklingen slik Riksantikvaren og KMD skrev, se pkt 1 foran. Vi er enige med KLD og vi oppfatter det slik at KUD konstruerer fakta i håp om å redusere motstanden mot forslaget. Det er mildt sagt ikke bra. Tanken går til «fake news». Det er ikke god forvaltningsskikk og ikke i tråd med våre tradisjoner for utredninger. KUD synes å ha begrenset tro på egen sak når de tyr til slike virkemidler.

Hva med endringer i administrative inndelinger? Dette spørsmålet er en følge av lovendringen i 2015 hvor definisjonen ble endret til;

stadnamn: namn på terrengformasjonar som fjell og vatn, kulturformasjonar som gardsområde, gardsbruk, vegar og bruer, administrative område som kommunar og sokn, institusjonar og adresser

Definisjonen var før det:

stadnamn, namn på geografiske punkt, liner og område som kan kartfestast

Merknadene til bestemmelsen i Ot.prp. nr 66 (1988-1989) var:

Stadnamn er ei fellesnemning for namn på lokalitetar av ulike slag. Stadnamna omfattar undergrupper som t.d. bruksnamn og naturnamn. Uttrykket stadnamn dekkjer alle undergrupper så langt ikkje anna er sagt

Merknadene i Ot.prp. nr 42 (2004-2005) lyder (u.h.):

*I første ledd bokstav a er omgrepet «stadnamn» definert med ei **vidareføring** av definisjonen i den opphavlege loven. Stadnamn er ei fellesnemning for namn på geografiske lokalitetar av ulike slag (punkt, liner eller område), også kalla namneobjekt. Geografiske lokalitetar som har eller kan få namn, kan delast inn i undergrupper, t.d.*

- terrengformasjonar (fjell, dalar, vatn, fjordar, øyar osv.)*
- kulturformasjonar, dvs. menneskelaga formasjonar (gardar, bruer, tunnelar osv.)*
- administrative område (kommunar, sokn, skolekrinsar, valkrinsar osv.)*
- bygningar, institusjonar*

Omgrepet skal dekkje namn på alle undergruppene dersom ikkje anna er sagt

Endringen ble i Ot.prp. nr 42 (2004-2005) forklart med at høringsinstanser hadde påpekt behov for flere definisjoner. Det ble gjennomført, men forklarer ikke hvorfor hoveddefinisjonen ble utvidet til å omfatte også:

vegar og bruier, administrative område som kommunar og sokn, institusjonar og adresser

Så vidt vi kan se ble det her foretatt en reell utvidelse av definisjonen og ikke kun en *videreføring* slik det heter i proposisjonen. Det er godt mulig utvidelsen var utilsiktet, men teksten taler for seg.

Det er denne utvidelsen som synes å være bakgrunnen for at problemstillingen mht kommunesammenslåinger reises, jf sitatet foran. Sitatet tyder på at det var lite gjennomtenkt å ta inn administrative navn - herunder kommunenavn - inn i definisjonen. Dessuten hadde vært mulig å foreta slik utvidelse uten at det skapte problemer i ettertid. Det kunne enkelt vært gjort ved å skille ut navn som ville eller kunne bli gjenstand for endringer i ettertid slik tilfellet er for administrative navn herunder kommunenavn, fylker m.v.

Det skjedde ikke og regjeringa skapte derfor et problem for seg sjøl. Problemet synes ikke å ha vært større enn at både kommune- og fylkesnavn er vedtatt fjernet uten hensyn til stadnamnlova. Det er godt mulig det representerer lovbrudd. Mere interessant er det at det viser svakt lovarbeide. KUD burde tatt konsekvensen av slik erkjennelse, men det er ikke gjort. Notatet er et uttrykk for det.

Det er her på sin plass å minne om at kulturminneverdien særlig representeres av nedarva stedsnavn, jf § 2 d):

d) nedervd stadnamn: stadnamn som munnleg eller skriftleg er overlevert frå tidlegare generasjonar

Kulturminneverdien øker bl.a. med alderen. Også slike navn bør vurderes skilt ut som egen gruppe og underlegges sterkt vern.

Vi har vansker med å forstå hvorfor administrative navn herunder kommunenavn ble inntatt i definisjonen og underlagt lovens regler. Var det for å sikre seriøs vurdering ved valg av nye kommune- og fylkesnavn? I så fall synes regjeringa og KUD å ha glemt det.

Eller var det for å sikre at skrivemåten av slike navn følger lovens regler? Heller ikke det synes fulgt. I det hele tatt synes verken regjering eller KUD å være opptatt av at loven skal følges. Kommuner og andre oppfatter nok det signalet herunder ordføreren i Overhalla.

Vår interesse ligger primært på stedsnavn med kulturminneverdi. For andre navn er det mer spørsmål om god forvaltning, men også for slike vil skrivemåten være viktig.

Navn på f.eks. våre eldste byer kan selvsagt ha kulturverdi. Det var vel denne erkjennelsen som lå bak vedtaket om å gjeninnføre navnet Nidaros som antakelig var byens eldste navn, jf doktoravhandling og bok fra daværende førsteamanuensis Roger Lockertsen - *"Namnet på byen Trondheim. Ei språkhistorisk og faghistorisk tilnærming."* (Novus forlag). Lockertsen er medlem av Språkrådets fagråd innen stedsnavn. Det heter om denne saken i følgende oppslag fra forskning.no - <https://forskning.no/historie/2008/02/nidaros-det-eldste-navnet-pa-byen-trondheim> - bl.a. at

... Nidaros er det eldste bynavnet, mens Trondheim er et områdenavn. Lockertsen skriver at Trondheim opprinnelig var navnet på de åtte trønderske fylkene. Når dette navnet ble brukt

som bynavn i latinske former på 1000- og 1100-tallet, skyldtes det først og fremst kunnskapsmangel og feiltolkninger.

Navnevedtakene som ledet til de nye bynavna Trondheim, Halden og Oslo, skjedde etter hva vi kjenner til, ved lov. I så fall skulle lovgrunnlaget være på plass og at navneendringene var gyldige. Det kan nevnes at det var forbausende stor politisk strid om navneendringene både lokalt og sentralt. Det forklarer nok hvorfor arbeidet stoppet opp, jf andre bynavn etter danskekonger dvs. Fredrikstad, Kristiansand og Kristiansund.

Dagens navn Trondheim er mao basert på *kunnskapsmangel og feiltolkninger*, og feilen er av eksakt samme type som de nevnte vedtakene fra Overhalla kommune for de to kirkestedene i Overhalla. Klagenemnda slo fast at navn for større områder ikke bør tillates å erstatte opprinnelig navn på et sted. Nemnda opphevet kommunens vedtak med nettopp denne begrunnelsen for begge steder. Viser til pkt 2.1. 2. og 3. avsn. hvor det heter at (u.h.):

Klagenemnda for stedsnavnsaker overprøvde vedtaket i kommunen og konkluderte med at man ikke kan la navnet Overhalla overta for Ranemsletta. Dette ville være et brudd på stedsnavnlovens intensjon om å ta vare på stedsnavn som kulturminner. Klagenemnd for stedsnavnsaker mente at navnet Overhalla er gammelt og innarbeidet og står neppe i fare for å forsvinne, heller ikke ved en eventuell kommunesammenslåing.

Nemnda uttalte også at det her var snakk om et navn med stor utbredelse (Overhalla) som fortrenger et navn med mindre utbredelse (Ranemsletta). Dette er forhold som kommer inn under bestemmelsen i § 3 andre ledd i stedsnavnloven: "Eit nedervd stadnamn kan berre bytast ut med eit anna namn som har tradisjon som namn på det same namneobjektet".

Nemndas begrunnelse var den samme for navna på kirkestedet Hunn og bygdenavnet Skage. Bakgrunnen for kommunens vedtak var feilskilting over noen få tiår på begge steder. Skiltinga var ikke resultat av forutgående vedtak verken fra kommunen eller Vegvesenet og var defor feilaktig. I tillegg var den lovstridig. På dette grunnlaget fattet kommunen to ugyldige vedtak og begge ble påklaget av Namdal historielag med støtte av Nord Trøndelag kulturvernråd. Begge klager ble tatt til følge av Klagenemnda.

Nemndas begrunnelse var begge steder todelt ved at kommunens vedtak dels var brudd på lovens formål om at stedsnavn er kulturminner og dels at vedtakene var brudd på lovens § 3 2.ledd.

Vi noterer dessuten at KUD bl.a. også skriver at (u.h.):

Forslaget om endringer i lovens § 3 Namnevern fikk ... sterk motstand fra fagmiljøene.

Det er korrekt og det bidro nok til at høringen ble trukket tilbake, men ikke tilstrekkelig til at regjeringa vil snu. Regjeringa synes fortsatt villig til å ofre nedarva stedsnavn for kortsiktig politisk gevinst. Hva blir det neste? Helligstningene og/eller gravhaugene?

12. Lovgivning og vedtak av kommunenavn og av bynavn

Stokke og Sandefjord kommuner i Vestfold ble etter forslag fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet vedtatt slått sammen ved kgl.res. 24. april 2015 med

... hjemmel i lov 15. juni 2001 nr. 70 om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser (inndelingslova) § 4 og § 27.

§ 4 lyder (u.h.):

Stortinget gjer vedtak om samanslåing av fylke. Kongen gjer vedtak om samanslåing av kommunar når dei kommunane saka gjeld har slutta seg til forslaget om samanslåing. Dersom nokon av kommunane har uttalt seg mot samanslåing, skal saka leggjast fram for Stortinget til avgjerd.

Navnevedtak fremgår ikke av § 4. § 27 omhandler konstituering av nye kommunestyre og fylkesting. Henvisningen er derfor feil mht begge bestemmelser.

Derimot bestemmer kommuneloven § 3 pkt 1-4 (u.h.) følgende:

§ 3. Kommuneinndeling, Kommunnavn. By.

- 1. Hver kommune hører til ett fylke. Hvert fylke unntatt Oslo utgjør en fylkeskommune.*
- 2. Endring i den kommunale og fylkeskommunale inndeling avgjøres etter regler fastsatt i lov.*
- 3. Endring i en kommunes navn avgjøres av Kongen.**

Før navnespørsmålet avgjøres skal uttalelse innhentes fra den eller de berørte kommuner.

- 4. Fylkeskommunen skal ha samme navn som fylket.*

Stadnamnlova gir ingen tilsvarende hjemmel, men får virkning for de navnevedtak som blir/er fattet dvs for alle kommunenavn og tilsvarende for fylkesnavn.

Det presiseres at bestemmelsen kun omhandler kommunenavnet som sådan og ikke bynavn. Det tilsier at kommuner kan vedta nye bynavn om stadnamnlova ikke er til hinder for det. En mulig konsekvens av foreliggende forslag er at det åpnes opp for slike vedtak uten hinder av stadnamnlova også der slike navn er nedarva navn. Det bemerkes at kommunen Trondheim ikke er det samme som byen Trondheim. Slik er det også for mange og ev. de fleste andre byer.

I tillegg kommer at tettsted kan gå over kommunegrensene. Lillestrøm og Oslo er samme tettsted iflg SSB. Tilsvarende er tilfelle for Fredrikstad og Sarpsborg. KUD synes heller ikke å ha vurdert dette. Også det vitner om svakt lovarbeide.

13. Utredningsinstruksen – spm nr 2 - *Hvilke tiltak er relevante?*

Hva med de andre spørsmålene i instruksen – er de besvart tilfredsstillende? Når spm nr 2 spør om hvilke tiltak som er relevante, så må det vise tilbake til det grunnleggende problemet dvs kommunereformen. Spørsmålet blir derfor hvilke tiltak som vil være relevante for å få ønsket resultat ut av kommunereformen eller å få realisert en reform. Motstanden var betydelig. Uten den ville det ikke vært aktuelt med foreliggende høring og forslag.

Spørsmålet er verken besvart eller forsøkt besvart. Foran er det nevnt at både pedagogiske/informasjons-messige, økonomiske og legale virkemidler har vært benyttet direkte til å få flere sammenslåinger. Endring av stadnamnlova er her helt irrelevant og uten effekt.

Spørsmålet om lovlighet av sammenslåing ble reist av professor Eivind Smith (UiO) ved leserinnlegg i Aftenposten 29.7.2018 hvor han slår fast at det ikke ble fattet noe gyldig vedtak ifm sammenslåing av Finnmark og Troms:

Vedtak om fylkessammenslutning treffes som forvaltningsmyndighet i kraft av inndelingslova. Den som treffer vedtak i kraft av lov, må følge loven. Dette har åpenbart ikke skjedd her.

Regjeringa har ikke lyttet til Smith og kun gjentatt at det er fattet vedtak, men uten rettslig begrunnelse. Det sier sitt.

Det sentrale ifm denne høringen er at forslagene er irrelevante og at det ikke foreligger noe forsøk på å angi relevante tiltak. Grunnen til det er at de relevante tiltakene ikke hører under stadnamnlova og KUD.

14. Utredningsinstruksen - *Hvilke prinsipielle spørsmål reiser tiltakene?*

På grunn av at relevante tiltak ikke er forsøkt besvart, så vil naturlig nok det samme være tilfelle for prinsipielle spørsmål. Heller ikke dette spørsmålet er derfor besvart eller forsøkt besvart.

Det forhindrer ikke at saken har alvorlige prinsipielle sider. Det siktes her til at regjeringa villig ofrer våre eldste immaterielle kulturminner for å vise at kommunereformen er vellykket dvs kortsiktig politisk gevinst. Etter vårt syn er dette svært kritikkverdig og alvorlig og antakelig også i strid med våre internasjonale avtaler, se foran. I tillegg håper nok Skei Grande på politisk gevinst på heimebane.

Begge deler er politikk på sitt verste.

15. Utredningsinstruksen - *positive og negative virkninger*

Regjeringa ønsker at flest mulig kommuner slår seg sammen. Etter all sannsynlighet vil det ikke bli noen slik effekt av forslagene.

De negative virkningene er åpenbare og nevnt foran ved at nedarva stedsnavn ofres.

16. Utredningsinstruksen – andre spørsmål

Heller ikke spørsmålene om «... varige er de, og hvem blir berørt?», besvares i notatet.

Skadevirkningene kan bli varige og mange vil kunne brøres bl.a. ved feil på kart, men også ved tap av kultur både på kort og lang sikt.

På grunn av at alternativer ikke er vurdert ift hovedspørsmålet, så vil naturlig nok heller ikke følgende spørsmål være besvart - *Hvilket tiltak anbefales, og hvorfor?* Til det er å bemerke at det neppe er mulig å tenke seg tiltak ifm stadnamnlova, med mulig unntak for å rydde opp ift lovens regler om administrative navn herunder kommunenavn, se foran.

Vår kommentar er at regjeringa bør begrense seg til adekvate tiltak som kunne ha reell effekt. Vi har ingen synspunkter på hva det skulle være. Antakelig vil svaret være mer av det samme dvs bruk av de virkemidler som er nevnt foran.

Heller ikke følgende spørsmål er besvart - *Hva er forutsetningene for en vellykket gjennomføring?* Det sentrale svaret er nok hva som kan oppnås av faktiske forbedringer ved sammenslåinger bl.a. pga økt effektivitet, reduserte kostnader og mer velferd. Om dette rår det uenighet. Kanskje bør det skaffes fram bedre fakta?

Heller ikke følgende er utredet med unntak for at flere kommuner og fylkeskommuner slås sammen - *Utredningen skal omfatte virkninger for enkeltpersoner, privat og offentlig næringsvirksomhet, statlig, fylkeskommunal og kommunal forvaltning og andre berørte.*

17. Utredningsinstruksen pkt 2.2 - *Omfang og grundighet - prinsipielle spørsmål*

Heller ikke instruksen pkt 2.2 synes tilfredsstillende ivaretatt. Vi sikter her til

- *Utredningen skal være så omfattende og grundig som nødvendig.*
- *Dersom tiltaket berører prinsipielle spørsmål, skal utredningen drøfte disse på en balansert, systematisk og helhetlig måte.*

Etter vårt syn er ingen av disse to kravene ivaretatt på en god måte i notatet. Forklaringen er at forslagene er inadekvate. Da hjelper det ikke med mer utredning.

18. Bruksnavn – lovendring 2014/-15 – svekkelse av lov og faglige råd - pkt 2.3 og 7

Lovendringen etter forslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Hallager og Olemic Thommesen om at eier kan bestemme skrivempåte av bruksnavn ulikt fra gårdsnavn, representerer et brudd på sentrale deler av loven og bidrar derfor til å undergrave og svekke denne. Endringen åpnet opp for at flere objekter med samme navn skrives på ulike måter og at bruksnavna får en skrivemåte i strid med faglige tilrådinger. Endringen svekket derfor betydningen av stedsnavntjenesten og faglige råd fra andre herunder Kartverket. Viser her til pkt 6.1 i notatet hvor det heter at fastsettelse av *skrivemåten er et virkemiddel for å verne stedsnavn*. Viser også til pkt 27 og 36 her.

Vi oppfatter lovendringen for å være et frieri til velgere og uten seriøs begrunnelse eller hensikt. Vi vet ikke hvor mange som har benyttet seg av denne retten og konsekvensen kan være begrenset. Det forhindrer ikke at lovendringen bidrog til å svekke loven og stedsnavna som kulturminner.

Siste setning lyder:

Samtidig med dette ble det gjort endringer som ville "tydeleggjere kva kulturminneverdien til stadnamna er, og legitimere offisiell normering som vernetiltak."

Dette er ikke begrunnet og det er uvisst hva det siktes til. Vårt inntrykk er at det var det motsatte som skjedde.

19. Forskrifter og retningslinjer – lovgivning og faglige råd – pkt 2.4

Det er positivt at KUD vil skille mellom regelgivning ved forskrift og rådgiving. Faren med *vedtatte retningslinjer* er at de av andre enn jurister lett vil bli oppfattet som rettsregler dvs delegert lovgivning. Av den grunn bør slik tekst i stedet omtales som faglige og ev. andre råd. Viser til Lovstrukturutvalget – NOU 1992: 32 *Bedre struktur i lovverket* og til *Lovteknikkheftet* fra Justisdepartementet

20. Likestilling av norske stedsnavn med samiske og kvenske - § 1 – pkt 3

Vi støtter selvsagt forslaget om å likestille norske stedsnavn med samiske og kvenske i § 1, jf pkt 3.1. – 3.3. Utelatelsen av norske navn var resultat av svakt lovarbeide og neppe uttrykk for politisk ønske.

KUDs forslag til ny § 1 2.ledd er (u.h.):

*Lova skal sikre omsynet til **norske**, samiske og kvenske stadnamn i samsvar med nasjonalt lovverk og internasjonale avtaler og konvensjonar.*

Konsekvensen av dette må være at norske stedsnavn skal vernes på samme måte som samiske og kvenske. Vi forstår det slik at forslaget innebærer at ingen nedarva navn med kulturminneverdi kan fjernes.

Vi anser det videre slik at dette støttes av at også norske stedsnavn skal sikres i tråd med «... *nasjonalt lovverk og internasjonale avtaler og konvensjonar.*» Det kan synes noe uklart hva som her menes med nasjonalt lovverk. Vi velger å fortolke det dithen at det kan ha betydning ved ev. motstrid mellom stadnamnlova og andre lover. KUD bør klargjøre dette.

Den logiske konsekvensen av forslaget vil være å innta vern av alle nedarva stedsnavn i grunnloven og ikke begrense vernet til samiske slik tilfellet er i dag, jf grunnloven § 108 som lyder (u.h.):

*Dei statlege styresmaktene skal leggje til rette for at den samiske folkegruppa kan tryggje og utvikle **samisk språk**, kultur og samfunnsliv.*

Viser til høringsuttalelse herfra av 22.1.2018 bl.a. s. 53 flg.

21. Valg av stedsnavn – uten grenser? - pkt 4

Det er som foran nevnt, korrekt at kommunal myndighet på ikke lovfastsatte områder er såkalt negativt avgrenset. KUDs beskrivelse av dette er imidlertid feilaktig og i beste fall misvisende. Foran er det pekt på den klart feilaktige formuleringen (u.h.):

*Kommunene ... som hovedregel (har) den endelige kompetansen til å **velge** stedsnavn i sitt område.*

Det er som foran nevnt, korrekte at kommuner i likhet med alle andre innenfor lovgivningens rammer kan velge navn på egne anlegg m.v. Det følger av eiers råderett.

Kommuners negativ avgrensede myndighet gir dessuten kommuner rett til å fastsette navn på steder i tråd med det kommuner tradisjonelt har fattet vedtak om. Det omfatter ikke stedsnavn i sin alminnelighet. Derfor er beskrivelsen feilaktig.

Matrikkelloven bestemmer at kommuner skal gi alle boliger adressenavn. KUD skriver i 3. avsn (u.h.) at

*Kommunen **kan da velge** å bygge på den lokale navnetradisjonen.*

Det indikerer at kommunen står helt fritt. Er det slik? Neste setning synes å slå fast at det ikke er tilfelle (u.h.):

*I forarbeidene til matrikkelloven § 21 ble det lagt til grunn, jf. **Ot.prp. nr. 70 (2004–2005)** at "[k]ommunen **må ta omsyn** til at adresser både praktisk og **kulturelt** har mykje å seie både for den enkelte og for omverda".*

Formuleringen «*må ta omsyn*» tilsier at kommunene ikke står fritt. KUDs beskrivelse er mao i beste fall misvisende.

KUD skriver videre (u.h.):

*Kommunen kan også velge å lage **nye navn på nye adresser**, som er nye navneobjekter. En kommune kan kalle en gate som ikke har hatt navn før for Blåbærstien, selv om den leder til husmannsplassen Sørtorpet. Bestemmelsene i **stedsnavnloven er ikke til hinder for dette**, selv om det er mer i tråd med formålsparagrafen å ta vare på og bruke nedarvede stedsnavn når man tildeler adresser. Det er også sikker tradisjon for at kommunen kan endre gatenavn når kommunen finner at gode grunner taler for dette.*

Dette synes å være i strid med nevnte forarbeider til matrikkellova, jf sitatet foran fra Ot.prp. nr. 70 (2004–2005). Ordet «må» skal og må tas bokstavelig. Det er ikke en oppfordring. For ordens skyld nevnes at det også kan være andre formuleringer som trekker i samme retning i samme eller i andre dokument.

KUD begår også en annen feil ved å ikke skille mellom adressering etter matrikkellova og navngiving ellers. For adressering gjelder nevnte begresning foran, jf *må ta omsyn*. Denne del har ikke KUD noe ansvar for og myndighet over. Det burde kommet klart fram i notatet. Også av den grunn er notatet misvisende.

I tillegg setter stadnamnlova grenser for navngiving også ifm adressering, jf §§ 1 og 3. Heller ikke det kommer klart nok fram Dessuten er ikke helheten presentert på en tilfredsstillende måte.

Som nevnt foran er første spørsmål utenfor adressering hva kommuner tradisjonelt har fattet vedtak om. Stedsnavna med unntak for administrative områder, har oppstått spontant og over tid. De er ikke resultat av vedtak herunder av kommuner. KUDs beskrivelse er derfor direkte feilaktig og sterkt kritikkverdig.

Det gjentas at det ikke er slik KUD skriver i pkt 4.1 nest siste avsn om at (u.h.):

Utenom disse statsorganene er det kommunene og fylkeskommunene som i stor grad bestemmer hvilke stedsnavn som skal videreføres i bruk.

Dette kan kun fortolkes som en myndighet for kommuner til å fjerne også nedarva stedsnavn. Det medfører ikke riktighet. Kommuner har ikke praktisert det og det finnes ikke noe annet rettslig grunnlag heller.

Konklusjonen om overprøving i sitatet 4.avn. på s.10 er korrekt:

*Dersom kommunen velger et nytt navn eller vedtar å bruke et navn som fortrenger et navn som har krav på vern, er dette i strid med stedsnavnloven § 3 Namnevern – og kan **overprøves**.*

Problemet er at KUDs beskrivelse av forutsetningene for slike vedtak, er feilaktig.

22. Høringsinstanser skal ikke utrede behov for regulering - pkt 4.2 og 4.3

KUD skriver (u.h.)

*Departementet ber om høringsinstansenes syn på om det er **behov for å lovfeste** kommunenes og fylkeskommunenes **kompetanse til å velge stedsnavn** og om de foreslåtte formuleringene i lovutkastet **innskrenker** kommunenes kompetanse på en utilsiktet måte.*

Til det er å si at det er regjeringa ved KUD som bør begrunne de forslag som framsettes. Høringsinstansene skal kun bes om å kommentere forslagene med tilhørende begrunnelser. Det KUD her gjør er å be høringsinstansene utrede behov for den foreslåtte reguleringen. Det er ikke høringsinstansenes ansvar og spørsmålet bør derfor trekkes tilbake. Også det taler for at høringen trekkes eller at det sendes ut nytt notat.

Grunnen til at KUD gjør dette synes åpenbar. Forrige høring møtte massiv motstand. KUD ønsker å få flere på banen for å støtte forslaget. Det er forståelig, men det skal ikke skje på denne måte, Tvert om bør det skje ved at regjeringa evner å begrunne sine forslag og unnlate å fremme forslag som ikke har gode grunner for seg. I denne saken søker regjeringa støtte for dårlige forslag og handler derfor i strid med god høringspraksis.

23. Behov for å lovfeste av pedagogiske grunner? - pkt 4.2 og 4.3

KUD skriver i pkt 4.2. (u.h.)

*Fordi det har blitt stilt spørsmål ved **lovligheten av navnevalgene** som kommunene og fylkeskommunene gjør før **vedtak om skrivemåten** av dem, ser departementet et **behov for å lovfeste valget av navn i stedsnavnloven – av pedagogiske grunner.***

Her synes KUD å blande kortene ved å sammenblande vedtak om skrivemåte av navn med vedtak om valg av navn. Det er verken pedagogisk eller korrekt.

Vedtak om valg av navn er noe helt annet enn vedtak om skrivemåten og de to vedtakstypene, må holdes klart adskilt slik stadnamnlova også gjør. Setningen gir etter vårt syn ingen mening. Det er også nærmest paradisk at KUD ved denne feilaktige sammenblandingen taler om pedagogikk.

Sakens kjerne er hvorvidt det bør lovfestes i stadnamnlova at kommuner kan fjerne eksisterende stedsnavn og vedta nye navn. I det følgende legges denne premiss til grunn:

Under denne forutsetning synes KUD å gi uttrykk for at det bør lovfestes rett for kommuner til å velge navn *av pedagogiske grunner*. Problemet er at KUD ikke redegjør for hvordan. Forklaringen er nok den åpenbare, og det er at det ikke lar seg forklare. Det er ikke slik at rettstilstanden må endres for at den skal kunne beskrives presist.

Vi ser dette som enda et forsøk på å begrunne lovendring med hensyn til enklere rettsinformasjon. En kan gjerne si det slik at det er en variant av regelforenkling. Hvis en legger dette til grunn, så må all kompleksitet fjernes fra lovgivningen. Det er en absurd tanke i et gjennomregulert samfunn. Vi ser derfor begrunnelsen som et forsøk på å jukse ved ikke å spille med åpne kort. Det er nærliggende å spørre om fokus på pedagogikk har sammenheng med at statsråd Skei Grande er lærer. Begrunnelsen blir verken bedre eller verre av den grunn. Det sentrale er at begrunnelsen ikke er holdbar.

KUD presenterer også en annen begrunnelse, og det er at regjeringa ikke ønsker at det skal bli *stilt spørsmål ved lovligheten av navnevalgene*. En lovfesting kan ikke hindre det. Tvert om er det grunn til å tro at økt myndighet for kommunene vil medføre at kommunene vil benytte denne adgangen med de konflikter og tvister som følger av det. Fram til nå har det vært svært få navnevalg som har blitt gjenstand for klage og så vidt vi vet har det ikke vært noen rettssaker og kun et fåtall klager til SOM..

Med ny myndighet for kommunene vil det legges til rette for nye konflikter og tvister herunder rettssaker. Hensynet til redusert konfliktnivå og derved også prosess-/rettsøkonomiske hensyn taler derfor klart mot forslaget. Det innebærer at heller ikke denne begrunnelsen er holdbar.

Begrunnelsen står dessuten i klar motstrid til bakgrunnen for høringen. KUD skriver at både denne og forrige høring har sin bakgrunn fra Overhalla-saka. Hva skjedde der? Kommunen fattet ugyldige vedtak ved å fjerne navna på begge kirkestedene i kommunen og vedtakene ble korrekt opphevet av Klagenemnda begrunnet i ugyldighet.

Hva er det regjeringa gjør så? Både denne og forrige høring forsøker å komme Overhalla kommune i møte ved å gi kommunene økt myndighet slik at det kan legges til rette for nye vedtak fra Overhalla kommune og tilsvarende fra andre kommuner.

Det er ikke vanskelig å forstå at KUD i slike saker ikke ønsker at det skal bli stilt spørsmål om lovligheten av nye navnevedtak. Like sikkert er det at det vil skje og det vil kunne bli konflikter, klager og rettssaker og sterke motsetninger i lokalsamfunn. Begrunnelsen om å unngå tvister er derfor også av disse grunner ikke holdbar.

Det sentrale er ikke hvorvidt det kan bli stilt spørsmål til lovlighet, men hva som er og skal være gjeldende rett. Hvis KUD ønsker å «... unngå at det stilles spørsmål ved lovligheten ved de navnevalgene kommunen gjør.», så kan det best skje ved en klargjøring av gjeldende rett. Det er ikke gjort i notatet.

Beskrivelsene av gjeldende rett er tvert om dels misvisende og dels feilaktig. En beskrivelse av gjeldende rett tilsier normalt at en bør sette fokus på de sentrale tema og ikke forsøker å skjule disse slik KUD her ser ut til å gjøre.

Saken handler omhandler langt viktigere spørsmål enn pedagogikk og ev. tvister. Det gjentas at regjeringa kan synes å foreslå å åpne opp for at våre eldste immaterielle kulturminner skal kunne fjernes av kommuner og fylkeskommuner. Fokus på pedagogikk og et fromt ønske om fravær av tvister er muligvis forsøk på å lede høringsinstansene bort fra sakens realiteter. Vi har ikke problemer med å se at regjeringa kan ha behov for det, men derved synes det også fraværet av reelle behov for forslagene å være erkjent. Sånn sett synes KUD å besvare sitt spørsmål selv.

KUD kan synes å erkjenne med dette at de ikke har noen seriøs grunn for sitt forslag. Det bør alle notere seg og regjeringa bør ta konsekvensen av dette faktum ved å trekke også denne høringen eller ved å ta våre synspunkter til følge.

For ordens skyld presiseres det at bakgrunnen for høringen er kommunereformen og ikke Overhalla-saka.

24. Innskrenke kommuners myndighet? – pkt 4.2 og 4.3

KUD fokuserer samme sted også på spørsmål om *innskrenking* av kommuners myndighet:

Forslaget er ikke ment å innskrenke kommunenes kompetanse, men å unngå at det stilles spørsmål ved lovligheten ved de navnevalgene kommunen gjør.

Det er merkverdig sett på bakgrunn av saken hvor det sentrale temaet har vært å utvide kommuners myndighet. Vi ser ikke bort fra at dette er et forsøk på smartness. I så fall er det kritikkverdig. Det er heller ikke bra om ikke KUD forstår hva de her skriver.

Vi velger å ta KUD på ordet og at det ikke er aktuelt å utvide kommuners myndighet ift gjeldende rett. Det harmonerer for så vidt med alternativ 2.

Forutsatt at det ikke skal forstås slik, så bør KUD trekke høringen tilbake og ev. sende ut en ny høring.

25. Forslag til ny § 7 – vedtaksmyndighet for kommuner i stadnamnlova? – pkt 4.3

Det er korrekt som KUD skriver at stadnamnlova ikke har gitt noen myndighet til å vedta stedsnavn. Det har ikke vært til hinder for at staten, fylkeskommuner og kommuner har vedtatt navn på de objektene det har vært behov for å navngi herunder byer, fylker, kommuner, andre administrative områder, bydeler, gater, torg, boligfelt, anlegg herunder skoler osv.

Stadnamnlova kommer kun inn og ivaretar navnevern og regulerer skrivemåten av de navn som velges.

Vi har ikke registrert noe behov for navngiving som har vært hindret ut fra gjeldende rettstilstand. Vi kan heller ikke se at KUD har vist til noen slike. KUDs forsøk på å begrunne en slik hjemmel holder ikke. Forslaget synes derfor å være grunnløst. KUD og regjeringa bør ta konsekvensen av det og trekke forslaget. Alternativt kan KUD selvsagt utrede spørsmålet på en faglig tilfredsstillende

måte. Saken er at det normalt vil kreve nedsettelse av et regjeringsoppnevnt utvalg. Etter vårt syn er det behov for å rydde opp i en nokså svak lov og de to høringsrundene.

Inntil slik utredning foreligger har ikke KUD presentert noen faglig holdbar begrunnelse som tilsier at forslaget til ny § 7 om å gi kommuner vedtaksmyndighet bør tas til følge.

Forslaget om at kommuner, fylkeskommuner og statlige anlegg kan gis navn av eier, er selvsagt unødvendig.

Forutsatt at KUD foreslår det, så bør det presiseres at det skal tas hensyn til lokale navn og navnetradisjon samt at skrivemåte fastsettes av Kartverket etter råd fra navnekonsulentene/Språkrådet.

Under samme forutsetning bør kun navnetyper som kommuner har praktisert å gi navn dvs gater, veger, torg, bydeler, boligfelt, kommunale anlegg o.l. medtas. Det bør samtidig presiseres at det ikke skal foretas noen endring ift gjeldende rett.

Navn på grender, bygder og ulike sentra i kommunene er av eldre dato og mange er svært gamle. Slike navn er derfor ikke vedtatte navn og bør derfor tas ut av forslaget.

Termen *tettsted* er problematisk pga at SSB opererer med en slik abstrakt begrepsbruk. Enten bør SSB endre sin terminologi eller så bør ordet ikke benyttes i stadnamnlova. Det vil sikkert ta noe tid for SSB å endre sin språkbruk og det tilsier at ordet *tettsted* ikke benyttes ved ev. lovendring.

Det bemerkes at SSB kartlegger grad av urbanisering og tettsted er steder med flere enn 200 innbyggere i en sammenhengende bebyggelse. Dette er et internasjonalt samarbeide som SSB deltar i. Nærmere beskrivelse finnes i Wikipedia - <https://no.wikipedia.org/wiki/Tettsted>. Det finnes byer som er ett og samme tettsted etter denne definisjonen. Det er ikke dette begrepet KUD tar sikte på.

Også dette viser at det ikke foreligger en tilstrekkelig og tilfredsstillende utredning samt viser behovet for en grundig utredning slik foreslått her, jf pkt 35.

26. Navnevern - videreføre navn - § 3 - pkt 5

Det er positivt at KUD skriver at formålet med § 3 er å

... å videreføre så mange navn som mulig på det stedet de har tilknytning til.

KUD og regjeringa bør ta konsekvensen av det. Forslaget om økt vedtaksmyndighet for kommunene gjør ikke det.

KUD skriver at Overhalla-saka er en *konflikt*. Vi er ikke enig i det. Det som skjedde var at kommunen uten videre vedtok å fjerne navna på de to kirkestedene i kommunen og erstatte dem med hhv bygdas og kommunens navn. Begge vedtak ble påklaget og klagene ble tatt til følge. I ettertid har kommunen ved ordfører Tyldum gjentatte ganger gitt uttrykk for at kommunen ikke vil respektere nemndas vedtak. Kommunen har ikke i noen sammenheng gitt uttrykk for at nemnda tok feil. Kommunens vedtak var derfor i strid med det KUD her gir uttrykk for.

Det er også svært spesielt at KUD ikke nevner kommunens uttalte vilje til å bryte nemndas vedtak og derved stadnamnlova og derfor heller ikke kritiserer kommunen. I stedet omskrives disse fakta

til en *konflikt* som KUD ikke tar stilling til. Både i foreliggende og særlig i forrige høring støttet KUD kommunens lovbrudd ved å forsøke å gjøre slike vedtak gyldige.

KUD skriver at det siden 2010 har vært fem slike saker. Det er mildt sagt begrenset.

Før lovendringen av 2005 var navneendringer ikke noe tema om vi ser bort fra navnendringer i de tre nevnte byene i mellomkrigstida og da ved lovvedtak. Eneste eksempel på ugyldig navnevedtak var at Surnadal kommune vedtok å fjerne det nedarva navnet på tettstedet Skei og erstatte det med kommunens navn. Overhalla-saka viser at også det vedtaket var ugyldig. Rette myndighet bør rydde opp i det.

KUD skriver at Overhalla-saka ikke omhandler *radikale navnebytter*. Det ikke klart hva KUD her forsøker å gi uttrykk for. Det korrekte er at kommunen vedtok å fjerne navna på begge kirkestedene og at begge vedtak ble kjent ugyldig av Klagenemnda. KUD skrev til kommunen at begge vedtak av nemnda er *endelig*.

KUD skriver videre på s. 13 4.avsn. at det sentrale i Overhalla-saka ikke var

... navnet i seg selv, men koplingen til navneobjektet – tettstedet – som er vesentlig.

Det kan enkelt sies at det sentrale er hva som er rett navn på de to kirkestedene. KUD kan også her oppfattes til å forsøke å omskrive sakens fakta. Når det er sagt, så bør det også slås fast at både kommunens navn *Overhalla* og bygdas navn *Skage* fortsatt er korrekte navn. Det er ingen uenighet om det. Men det var ikke det saken handlet om.

Det er videre positivt at det ikke foreslås endring av § 3. Forslaget i pkt 5.3 lyder (u.h.):

Denotasjonsendringer skal regnes som en særlig grunn. Dersom navnebyttet først og fremst kan beskrives som en gradvis endring over tid i den lokale navnebruken, kan et navn som opprinnelig har vært navn på et navneobjekt byttes ut med et navn på et annet navneobjekt.

Vi har vansker for å se at dette er en realitetsendring – snarere en klargjøring. KUD sier her kun at navnebruk kan endres over tid og at det må tas et valg. Det er ikke nytt. Det finnes fjell i Norge hvor nærliggende bygder/grenser opererer med ulike navn. På kartene kan det normalt ikke være slik og en beslutning må tas. Spørsmålet blir derfor hva som skal anses å være *særlig grunn*. Vanlig lovfortolkning tilsier at det må foreligge en meget god grunn sett i forhold til hvilke navn det er tale om. Også her er det nok behov for en seriøs faglig utredning. Beskrivelsen i notatet er ikke tilstrekkelig.

I alle slike saker er det viktig at fakta blir godt beskrevet og at navnetjenesten blir koblet inn og at de har tid og ressurser til å arbeide seriøst samt at det bør slås fast at det ikke kan fattes vedtak før slik uttalelse foreligger.

Vi har inntrykk av at stedsnavntjenesten er svekket i senere tid og det harmonerer verken med det KUD her skriver eller med forrige høring hvor det ble lagt stor vekt på stedsnavntjenesten. Ved forrige høring var nok hensikten å sukre pillen.

Forarbeidenes beskrivelse av hva som kunne anses som *særlige grunner* ifm § 3 var til dels merkelig og utslag av dårlig lovarbeide. KUD bør rydde opp i det.

Uansett bør det slås fast at det må ha skjedd en reell navneendring over flere tiår og gjerne mer før det kan anses å foreligge denotasjonsendringer. Det var ikke tilfelle på noen av de to kirkestedene i Overhalla-saka. Feilbruk pga kunnskapsmangel er ikke denotasjonsendring.

27. Regulering av skrivemåte - virkemiddel for å verne stedsnavn – pkt 6

Det er bra at KUD slår fast at

Å fastsette skrivemåten er et virkemiddel for å verne stedsnavn.

KUD slår med dette fast at forslaget om alternativ 2 i pkt 14 på s. 34 vil virke i motsatt retning dvs motvirke vern av stedsnavn. KUD synes ikke å gi uttrykk for det i pkt 14. Det tilsier at forslagens konsekvenser ikke kommer klart fram. Vi antar at årsak til det er at KUD ønsker å kamuflere forslagens konsekvenser. Det er i strid med god forvaltning og Utredningsinstruksen.

Sitatet plasserer også unntaket for eiers rett til å bestemme skrivemåte av bruksnavn. Bestemmelsen er resultat av useriøst stemmefrieri og ikke noe annet. KUD bør foreslå å oppheve bestemmelsen med mindre KUD kan legge fram en holdbar begrunnelse. Viser til pkt 18 og 36 her.

28. Skrivemåten – lovteknikk - skriveregler er forskrift - pkt 6

Unntaket i forskriften burde nok vært hjemlet direkte i loven og ikke kun i merknader i forarbeider.

KUD viser til loven § 14 (u.h.) som bestemmer at

*Språkrådet kan fastsette **utfyllende språkreglar** om korleis norske og kvenske stadnamn skal skrivast. Språkreglane **skal godkjennast** av Kulturdepartementet. Sametinget kan fastsette utfyllende språkreglar om skrivemåten av samiske stadnamn.*

Forvaltningsloven § 2 (u.h.) angir lovens definisjoner

I denne lov menes med:

- a) vedtak, en avgjørelse som treffes under utøving av offentlig myndighet og som generelt eller konkret er bestemmende for rettigheter eller plikter til private personer (enkeltpersoner eller andre private rettssubjekter);*
- b) enkeltvedtak, et vedtak som gjelder rettigheter eller plikter til en eller flere bestemte personer;*
- c) **forskrift**, et vedtak som gjelder rettigheter eller plikter til et ubestemt antall eller en ubestemt krets av personer; ...*

Språkreglene er etter dette *forskrift* og skal benevnes som det samt at forvaltningslovens regler om forskrifter skal følges. Viser dessuten til Utredningsinstruksen, se foran.

§ 14 bestemmer at reglene dvs forskriften skal vedtas av Språkrådet. De skal ikke godkjennes av en annen instans.

Hvis KUD mener at KUD bør vedta slik forskrift, så må loven endres. KUD synes ikke å ha tilpasset sin forvaltningspraksis til forvaltningsloven. KUD bør snarest ta konsekvensen av at

forvaltningsloven trådte i kraft den 1.1.1970. Det er snart 50 år sia. Dette er ikke eneste eksempel, jf klagebestemmelsen.

Det kan se ut til at KUD er klar over disse forhold ved siste setning i 1.avsn på s. 16:

Departementet vil senere kunne vurdere om noen av "reglene" i retningslinjene bør gis i forskrifts form.

Det følger klart av forvaltningsloven, se foran.

KUD skriver i 3.avsn (u.h.) på s.s. at

*For å gi kommunene større reell innvirkning på fastsetting av skrivemåte, mener departementet det er riktig å **løfte regelen fra forskrift til lov**. Det er et signal om at regelen skal vurderes oftere enn før, men at dette **fremdeles er en unntaksregel**.*

KUD bør følge vanlig lovteknikk, jf Lovteknikkheftet fra Justisdepartementet. Forutsatt at unntaksregel skal inntas i lov så forutsetter det at det samme er tilfelle for hovedregelen.

Prinsipielt er det ikke noe til hinder for nærmere regulering i forskrift. Det kan være hensiktsmessig at det angis føring for slike bestemmelser i lovforarbeider, men også her bør en følge vanlig lovteknikk. Bemerk at råd kan innhentes fra Lovavdelingen i Justisdepartementet.

29. Kunngjøring og høring – pkt 7

Vi er enig i at det bør være klart hvem som har ansvar for kunngjøring og oppfølging av navnesaker. Det synes fornuftig at kommunene er sentrale her.

Det må forventes at enkelte kommuner ikke vil følge opp alle saker og det bør derfor være en klagemulighet.

KUDs forslag om å flytte bestemmelser fra § 6 til § 8 tilsier at det bør vedtas ny lov i tråd med god lovteknikk, jf pkt 7.2.

Det bør også slås fast at vedtak ikke bør fattes før alle uttalelser m.v. foreligger, jf samme pkt. I Overhalla-saka fattet kommunen vedtak før uttalelse fra navnetjenesten forelå. Også det kan og bør kommunen kritiseres for.

30. Stedsnavntjenesten – pkt 8

KUD skriver på s. 21 4.avsn (u.h.) bl.a. at

*Departementet er samtidig **bekymret for nedbyggingen av de språkvitenskapelige miljøene som sikrer rekruttering til den nødvendige kompetansen i forvaltningen av stedsnavnloven**.*

Det antas at KUD hadde denne kunnskapen også ved forrige høring. Det fremgår ikke der. Tvert om la KUD der stor vekt på at navnetjenesten skulle kompensere for ev. svekkelser og feil grunnet økt myndighet for kommunene. Det KUD skriver her tyder på at det ikke var faktisk grunnlag for det

KUD da skrev. Forutsatt at dette skjedde mot bedre vitende så er det alvorlig og sterkt kritikkverdig.

KUD redegjør ikke for hva regjeringa vil gjøre med det. Det er ikke tilfredsstillende. Hvis regjeringa er bekymret, så må regjeringa avklare årsak, sette mål og iverksette eller foreslå nødvendige tiltak. Det holder ikke å gi uttrykk for bekymring. Det er ansvarsfraskrivelse. Vi minner om regjeringas og den enkeltes statsråds ansvar overfor Stortinget. Når det uttrykkes bekymring som her, uten å ta tak i problemet, så betyr det at statsråden peker på at noen andre enn regjeringa har ansvaret. Det har hendt at statsråder har blitt nødt til å forlate sin post av denne grunn.

Det sentrale er at det blir en kvalifisert og god tjeneste med tilstrekkelig kapasitet. Vårt inntrykk er at kapasiteten har blitt redusert og at den neppe er tilstrekkelig. Vi savner en redegjørelse for navnetjenesten. Etter hva vi kjenner til har Språkrådet tidvis operert med maksimalt antall timer pr konsulent pr år på 100 (i 2016?). Det er 2,5 ukers arbeid. Spørsmål om organisering blir derfor av mindre interesse. Spørsmålet er om konsulentene samlet og enkeltvis har tilstrekkelig kapasitet og rammer for å utføre oppdraget på en god måte. Vi er i tvil om det.

Forutsatt mangler her, blir det et spørsmål om også Språkrådet har iverksatt kritikkverdige tiltak og hva Språkrådet har kommunisert til KUD. Uansett har KUD det overordnede ansvaret.

Vi er også kjent med at konsulenter har mistet oppdraget pga at de har fakturert Språkrådet qua konsulenter. Det forstår vi rett og slett ikke logikken i. KUD bes vurdere slike spørsmål og redegjøre for vurderingene og ev. tiltak.

31. Utvidede oppgaver for navnetjenesten – pkt 9.2

Vi er enig i at konsulentene bør gi tilråding om navneskikk og navnsetting og at det lovfestes samt at konsulentene også får ansvar for oppfølging etter at vedtak er fattet, jf pkt 9.2. Det bør innebære at konsulentene også pålegges å foreta egne undersøkelser av navnepraksis herunder å identifisere feil på kart med plikt til å melde fra til de som bør motta slik melding herunder Kartverket. Viser her vår omtale av de kvasisamiske navna *Hjemmeluft* og *Bossekkopp* i forrige uttalelse herfra. Slike kvasisamiske navn vitner om manglende respekt for samiske stedsnavn og språk og antas å være i strid med lovens formål og regler. KUD bør klargjøre det og iverksette nødvendige tiltak. Det hjelper ikke å uttrykke respekt for samiske navn når en samtidig opererer med slike kvasisamiske navn.

KUD bør sørge for at konsulentene får god adgang til arkiv av god kvalitet.

Forutsatt at et faglig ansvar for Språkrådet medfører et bedre vern for nedarva stedsnavn, så vil det være bra. Forutsetningen for det vil normalt være at Språkrådet uttaler seg på faglig og ikke et politisk grunnlag. Det bør slås fast på en slik måte at alle kan ha tillit til det. Det tilsier formalisering.

32. Navn på lover - inndelingslova - pkt 10

Som nevnt foran, bør KUD benevne lover på korrekt måte og ikke begrense seg til feilaktige kortformer slik som «*inndelingsloven*». Lovens korrekte navn er (u.h.):

lov av 16.6.2001 nr 70 om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser (inndelingslova).

Også her foretar KUD endring av målform fra nynorsk til bokmål. Det har heller ikke departementet adgang til å gjøre. KUD demonstrerer ved dette både manglende respekt for Stortinget og dets lover samt grunnloven. Det er ikke bra. Tilsvarende er kommentert foran mht stadnamnlova. Dette tyder mer på manglende faglig kompetanse enn politikk på avveie. Uansett er det klart kritikkverdig.

33. Klage – pkt 10

KUD fokuserer i omtalen av klage på kommunenavn. Det er uheldig. De bør omtales for seg. Klage på vedtak av kommunenavn kan i prinsippet begrunnes i kommuneloven og/eller i stadnamnlova alt etter hva det klages over. Kommunnavn vedtas av Kongen og det tilsier at slike vedtak ikke kan påklages. Tilsvarende er tilfelle også for andre navnevedtak avhengig av hvilket organ som fatter vedtaket. Det er derfor misvisende når KUD i pkt 10.2 1.avsn. skriver at

... det vil være ueheldig om det skulle være adgang til å klage på Kongens vedtak ...

Dette skyldes det enkle faktum at det ikke er noe overordnet organ over Kongen dvs regjeringen i formelt statsråd. Stortinget er ikke noe klageorgan.

Samme hensyn gjør seg ikke nødvendigvis gjeldende for departementale vedtak. Her er det spørsmål om hvilke behov det vil være for å kunne klage og hva som bestemmes om klagemulighet. Også her vises det til forvaltningsloven.

Feil bruk av stedsnavn kan normalt påklages herunder feil bruk av kommuner. KUD skriver at slike klager bør gå til Fylkesmann. Begrunnelsen er dessverre svak, men ikke nødvendigvis feil. Det kan være gode grunner for å reservere viktige saker for Klagenemnda f.eks. klager på fylkesmannens vedtak.

Forutsetningen for at fylkesmann skal bli klageorgan bør være at de tilegner seg tilstrekkelig faglig og juridisk kompetanse på området. Kommunene verken har eller vil kunne gjøre tilsvarende. Det bør en ta konsekvensen av. Det var nettopp det som ikke skjedde i forrige høring.

Vi er enig i forslaget om å endre klageinstans fra departement til nærmeste overordnede organ slik at saker politiseres i minst mulig grad.

KUD skriver på s. 27 (u.h.) bl.a. at

Departementet legger til grunn at kommuner følger gjeldende lover og regler, og at de vil rette seg etter Fylkesmannens uttalelse hvis det har blitt avdekket mangelfull etterlevelse.

Utsagnet virker merkelig sett på bakgrunn av at bl.a. KUD hadde stor forståelse for at Overhalla kommune og Vegvesenet ikke ville følge gyldig vedtak av Klagenemnda. Det er svært uheldig at flere departement sendte ut slike signaler og at det derfor ble nødvendig å involvere SOM ved flere klager. KUD bør rydde opp i dette. Inntil så skjer er det vanskelig å ha tillit til det KUD her skriver.

34. Gjenåpning – pkt 11

Det er både nødvendig og positivt at ev. lovendringer ikke skal ha tilbakevirkende kraft. Det er imidlertid noe uklart hva som nærmere menes med at ev. lovendringer vil regnes som *nye opplysninger* samt hva som vil og kan bli konsekvensen av det.

35. NOU 2016: 18 Hjertespråket – pkt 12

Utredningens navn virker merkelig og lite opplysende, men det er ikke tema her.

Vi kommenterte useriøs fornorsking av samiske stedsnavn i forrige høringsuttalelse herfra. Eksempelene var de kvasisamiske navna *Bossekopp* og *Hjemmeluft*.

Slik praksis må ha vært kjent for staten i flere tiår uten at noe har skjedd. KUD synes ikke å foreslå tiltak som vil medføre en effektiv opprydding. Det er beklagelig.

KUD skriver på s. 29 siste avsn.:

Kulturdepartementets vurdering sammenfaller i stor grad med de vurderingene som kom fram i høringssvarene fra Kartverket og Språkrådet. Vurderingen er at noen tiltak som er foreslått av det samiske språkutvalget, er svært arbeidskrevende eller vanskelige å følge opp i praksis. Samtidig er Kulturdepartementet enig i analysen språkutvalget gjør av situasjonen for de samiske stedsnavnene. Den delen av stedsnavnloven som skal sikre at de samiske stednavnene blir videreført i bruk, er ikke godt nok etterlevd.

Forslagene burde vært gjengitt og de er (u.h.):

*Kapittel 20. Samiske stedsnavn**20.10 Utvalgets forslag til tiltak*

- Utvalget foreslår at **Statens kartverk blir vedtaksorgan** for tradisjonelle samiske navn. Dette innebærer navn på tettsteder, grender og naturnavn.
- Utvalget foreslår at rekkefølgen på **flerspråklige** stedsnavn skal følge av hvilket stedsnavn som er **eldst**.
- Utvalget foreslår at det presiseres i regelverket at **vedtaksmyndigheten kan vedta flerspråklige veinavn på samme vei**, og at dette ikke er i konflikt med kravet om å fastsette entydige navn.
- Utvalget foreslår at Sametinget fastsetter navn og rekkefølgen av flerspråklige navn på reinbeitedistrikt. Fastsettingen forutsetter navnevedtak i det aktuelle reinbeitedistriktet.
- Utvalget foreslår at språkbevaringskommuner og språkvitaliseringskommuner skal ha offisielt samisk kommunenavn.
- Utvalget foreslår følgende offisielle navn på storbykommunene med særlig ansvar for samiske språk: Tromsø kommune: Romssa suohkan, Bodø kommune: Bådådjo suohkan og Trondheim kommune: Tråanten tjielte. Utvalget oppfordrer Oslo kommune til å vedta offisielle samiske navn på kommunen.
- Utvalget foreslår følgende offisielle navn på fylkene som inngår i tradisjonelle samiske språkområder: Nordland eller Nordlånnda, Trøndelag eller Tröndelage, Hedmark eller Hedmarhke og Møre og Romsdal eller Möre jïh Romsdaelie.

- Utvalget mener Sametinget skal ha ansvar for å **iverksette et samlet arbeid** for å få registrert tradisjonelle samiske stedsnavn.
- Utvalget foreslår at **skilting** av samiske navn, herunder navn på reinbeitedistrikt, prioriteres over en periode på 10 år. Utvalget anbefaler å begynne arbeidet i sørsamisk språkområde og fortsette innsatsen i øvrige språkområder.
- Utvalget foreslår at det gjøres en **vurdering av om de ulike navneregistrene i Norge kan moderniseres, slås sammen og driftes under ett.**

Se kapittel 22 og 23 for forslag om endring i kommuneloven, stadnamnlova og stadnamnforskrifta.

Vi anser det siste forslaget for å være viktig og nødvendig. Kartverket skriver bl.a. at

«Utvalget foreslår at det gjøres en vurdering av om de ulike navne-registrene i Norge kan moderniseres, slås sammen og driftes under ett.»

Kartverket støtter dette forslaget. De ulike stedsnavnbrukerne i samfunnet forventer at det utvikles en felles stedsnavnportal som inngang til alle digitale stedsnavnsregistre/-samlinger i landet (SSR, fylkeskommunale og kommunale registre, universitetssamlinger, Språkrådets registreringsløsning). Dette forutsetter at overordnede myndigheter tar stilling til at dette skal gjøres, og fastsetter hvem som skal ha ansvaret.

Vi savner også her forslag til en opprydding av feil fornorsking av kvasisamiske navn. Antakelig er det bare glemte.

Saken viser at det bør skilles mellom egentlige stedsnavn og andre navn slik som administrative navn. På denne måten kan en også unngå problemer med kommunesammenslåinger o.l.

36. Redaksjonelle endringer - det bør vedtas ny lov - pkt 13

KUD skriver at en bør se nærmere på *strukturen i loven*. KUD sikter nok her til lovens *systematikk*. Med lovstruktur siktes det gjerne til lovverket som sådan, jf Lovstrukturutvalgets hovedutredning – NOU 1992: 32 Bedre struktur i lovverket.

Det gjentas at forslaget om flytting av tekstbiter til nye paragrafer ikke samsvarer med god lovgivning.

Vi ser behov for endret systematikk og det bør skje ved å vedta en ny lov med god systematikk. Det bør samtidig foretas en lovstrukturell vurdering ved ev. sammenslåing med kulturminneloven pga at begge omhandler kulturminner ved hhv materielle og immaterielle begrenset til stedsnavn. Delt forvaltningsansvar mellom KUD og KMD er ikke til hinder for det, jf NOU 1992: 32.

37. Skrivemåten – alternativ 2 – pkt 14

Vi viser til kommentar til pkt 6 foran. Vi kan ikke se at det er lagt fram noen god grunn for at kommuner i motsetning til statlige og fylkeskommunale vedtak om skrivemåte ikke skal være

forpliktet til å følge skrivemåten for de andre navneobjektene. Vi støtter mao ikke forslag om alternativ 2.

For ordens skyld bemerkes det at forslaget om alternativ 2 ikke er en oppfyllelse av krav til utredning av alternativer etter Utredningsinstruksen pga at det underliggende problemet er kommunereformen.

38. Adm. og økon. konsekvenser – pkt 15.

Konsekvensutredningen er mangelfull og det bør legges fram en tilfredsstillende analyse med vekt på reelle konsekvenser herunder tap av kulturminner ved fjerning av nedarva navn.

39. Politisk styring og lovarbeid – departementsinstruksen og Lovteknikkheftet

Forrige høring hadde et meget sterkt preg av å være politisk styrt og på en tvilsom måte. Foreliggende høring er moderert, men også mer uklar. Vi er derfor noe usikre på hva som foreslås og hvilke konsekvenser forslagene vil kunne få.

Det er grenser for hva som bør skrives i lover og hvilke hensyn som kan og bør vektlegges i forbindelse med utforming av lovtekster. I foreliggende sak synes ikke de underliggende politiske ønsker å kunne begrunne de forslag som er inntatt i notatet. Endring av stadnamnlova kan ikke løse noen reelle problemer ift kommunereformen. Det bør en snarest mulig ta konsekvensen av. Høringen bør derfor trekkes tilbake slik det skjedde med forrige høring.

Forutsatt at det ikke skjer, så bør det slås fast at vernet av våre nedarva stedsnavn som kulturminner ligger fast og at slike navn ikke kan fjernes.

Vi er videre usikker på om de faglige hensyn til lovarbeidet har kommet klart nok til uttrykk og blitt vektlagt tilstrekkelig. Vi minner her om den regjeringsfastsatte departementsinstruksen som slår fast at tjenestemenn/-kvinner både har en rett og plikt til å gi uttrykk for sitt syn på saker herunder også skriftlig slik at de dokumenteres på saken. Er denne instruksen kjent og fulgt? Deler av forslagene kan tyde på at det ikke er tilfelle og tilsvarende med Lovteknikkheftet.

Utredninger med forslag til lovendringer bør også være faglig etterrettelige og balanserte. Det er dessverre ikke tilfelle verken for denne eller forrige høring.

Uansett hva en må mene, så haster det ikke med å svekke loven og åpne opp for at kommuner skal kunne fjerne nedarva stedsnavn. Det er rikelig med tid til at et regjeringsoppnevnt utvalg kan oppnevnes og at det blir lagt fram en grundig utredning med både språkfaglig og rettslig god kvalitet. På denne måten kan grunnlag legges for at alle kan ha tillit til både lov, forvaltning og til våre politiske myndigheter på området. Saken trenger det.